

**Министарство финансија
КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**

ИЗВЕШТАЈ

**О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ У 2009. ГОДИНИ**

ЈУН 2010.

Садржај	страна
1. Увод	
1.1. Резиме	3.
1.2. <i>Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи</i>	4.
2. Додељена државна помоћ у Републици Србији у 2009. години	5.
2.1. <i>Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље</i>	5.
2.2. <i>Додељена државна помоћ у Републици Србији у поређењу са земљама чланицама Европске уније</i>	7.
2.3. <i>Категорије државне помоћи</i>	8.
2.3.1. Хоризонтална државна помоћ	13.
2.3.2. Секторска државна помоћ	16.
2.3.3. Регионална државна помоћ	17.
2.4. <i>Инструменти доделе државне помоћи</i>	17.
2.4.1. Субвенције	21.
2.4.2. Порески подстицаји	22.
2.4.3. Повољни кредити	22.
3. Закључна разматрања	23.

1. ИЗВЕШТАЈ О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2009. ГОДИНИ

1.1. Резиме

Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2009. години (у даљем тексту: Извештај за 2009. годину) је аналитички преглед додељене државне помоћи у 2009. години. Ради свеобухватности прегледа и праћења кретања дати су упоредни подаци за 2007. и 2008. годину, а поједини подаци су исказани и за 2003, 2004, 2005. и 2006. годину.

Извештај за 2009. годину садржи податке прикупљене непосредно од давалаца државне помоћи, путем посебних упитника (образаца). Почев од Извештаја за 2005. годину, примењује се, у највећој могућој мери, методологија која је прописана од стране Европске комисије у области извештавања о државној помоћи. У изради Извештаја за 2009. годину још увек није могућа потпуна примена ове методологије иако је Закон о контроли државне помоћи, усвојен у Народној скупштини Републике Србије 8. јула 2009. године (у даљем тексту Закон). Потпуна примена методологије ЕУ у области извештавања, биће могућа у изради Извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2010. години, с обзиром да је од 1.01.2010. године, почела примена Закона, а у првом тромесечју и прописаних подзаконских аката, као и активан рад Комисије за контролу државне помоћи.

У 2009. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 67.758 милиона динара, односно 721,32 милиона евра¹⁾, што је за 26,5% више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2008. години (53.545 милиона динара, или 657,26 милиона евра), односно за 41,4% више у односу на исти параметар у 2007. години (47.892 милиона динара, односно 598,75 милиона евра).

Учешће државне помоћи у БДП је повећано са 1,91 у 2008. години на 2,29% у 2009. години.

Према методологији Европске уније, која је примењена у изради Извештаја за 2009. годину, државна помоћ се дели према примарним циљевима доделе, на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ,
- регионалну државну помоћ

Хоризонтална државна помоћ у 2009. години додељена је у апсолутном износу од **53.021 милиона динара или 564,43 милиона евра**, што у односу на 2008. годину представља повећање за 45,1%, а у односу на 2007. годину повећање за 45,4 %. Учешће ове категорије у укупно додељеној државној помоћи у 2009. години је износило 78,3%. Поређења ради, у 2008. години учешће хоризонталне државне помоћи је износило 68,3%, а у 2007. години 76,1% у укупно додељеној државној помоћи.

У структури хоризонталне државне помоћи, највећи део је усмерен у развој малих и средњих предузећа и социјални програм за решавање питања вишка запослених у предузећима која су у процесу реструктурисања и санације.

---

1) Просечан курс за ЕУР у 2009. години – 93,9366 дин. – извор података: Народна Банка Србије

Регионална државна помоћ, као посебан облик хоризонталне државне помоћи, у укупно додељеној државној помоћи у 2009. години учествује са 4,4%; док је у 2008. години ово учешће износило 6,0%, а у 2007. години 4,4%.

Улагање у регионални развој у 2009. години износи укупно 3.020 милиона динара или 32,15 милиона еура, а додељено је са :

- нивоа Републике укупно 1.179 милиона динара, и реализовано је повољним кредитима преко Фонда за развој Републике Србије, и

- нивоа Аутономне покрајине Војводина укупно 1.841 милиона динара и то субвенцијама .

Секторска државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи у 2009. години учествује са 17,3%; док је у 2008. години ово учешће износило 25,7% а у 2007. години 19,5%. Додељена државна помоћ у сектору рударства у укупно додељеној државној помоћи учествује са 2,5%; додељена државна помоћ у сектору саобраћаја заступљена је у процентуалном износу од 14,2%; док су државне помоћи у осталим секторима заступљене у занемарљивим процентуалним износима.

1.2. Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи

У изради Извештаја за 2009. годину, пошло се од методологије која је у Европској унији прописана у области извештавања о додељеној државној помоћи, а коју земље чланице примењују у изради својих годишњих извештаја. Наведена методологија је, у највећој могућој мери, примењивана у изради претходна четири годишња извештаја (за: 2005, 2006, 2007. и 2008. годину), па тако и у изради Извештаја за 2009. годину.

Полазне основе за израду Извештаја за 2009. годину су:

- методологија и подаци за 2007. и 2008. годину, који су преузети из Извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2008. години (у даљем тексту: Извештај за 2008. годину);

- подаци о додељеној државној помоћи у 2009. години прибављени путем одговарајућег упитника од давалаца државне помоћи (министарстава, Министарства финансија – Пореска управа, Фонда за развој Републике Србије, Агенције за финансирање и осигурање извоза (АОФИ), Агенције за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА); Извршног већа Аутономне покрајине Војводине;

- Уредбе број 659/1999 и Уредбе број 794/2004 Европске комисије;

Извештај за 2009. годину не садржи податке о додељеној државној помоћи у Сектору пољопривреде, лова и шумарства и Сектору рибарства.

2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2009. ГОДИНИ

2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље

Табела 1.

Показатељ	Јед. мере	2007.	2008.	2009.	Индекси	
					09/07	09/08
Државна помоћ	мил. дин.	47.892	53.545	67.758	141,4	126,5
Државна помоћ	мил. евра ¹⁾	598,75	657,26	721,32	120,4	109,7
БДП ²⁾	мил. дин.	2.329.400	2.790.000	2.953.526	126,8	105,9
БДП	мил. евра	29.125	34.259	31.511	108,2	92,0
Државна помоћ у БДП-у	у %	2,0	1,91	2,29	-	-
Јавни расходи ³⁾	мил. дин.	1.046.900	1.214.800	1.267.900	121,1	104,4
Јавни расходи	мил. евра	13.089	14.912	13.497	103,1	90,5
Државна помоћ у јавним расходима	У %	4,5	4,4	5,3	-	-
Запослени ²⁾	број	2.002.000	1.999.000	1.823.000	91,1	91,2
Државна помоћ по запосленом	дин.	23.921	26.786	37.168	155,4	138,8
Државна помоћ по запосленом	евра	299	329	395	132,1	120,1
Становништво ²⁾	број	7.366.000	7.366.000	7.321.000	99,4	99,4
Државна помоћ по становнику	дин.	6.501	7.269	9.255	142,4	127,3
Државна помоћ по становнику	евра	81	89	98	120,0	110,1

У 2009. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 67.758 милиона динара, што је за 26,5% више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2008. години и за 41,4 % више у односу на исти параметар у 2007. години.

Учешће државне помоћи у БДП у 2009. години износи 2,29%; док је у 2008. години износило 1,91%, а у 2007. години 2,0%.

Извори података:

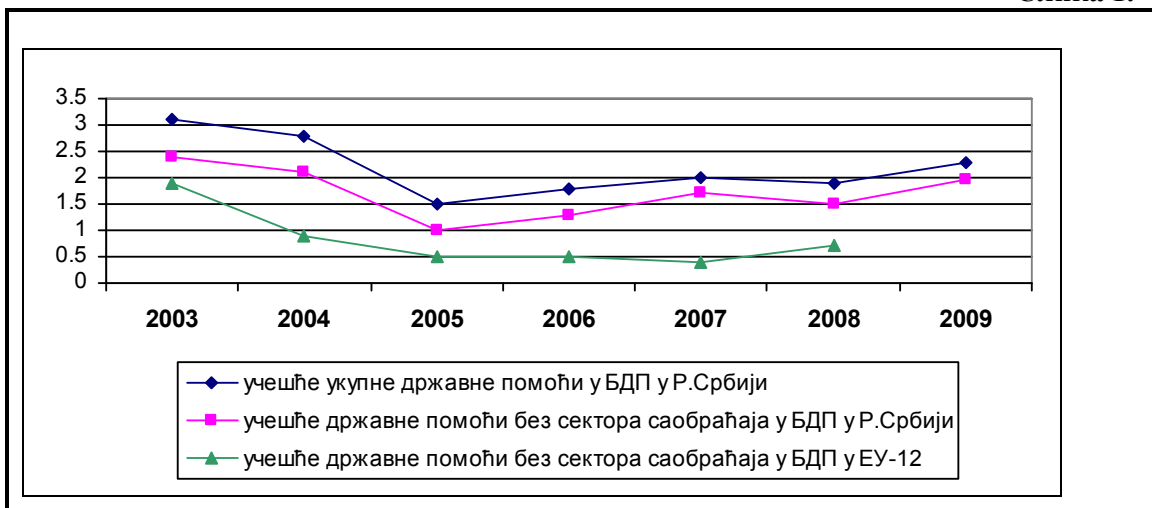
1) Народна Банка Србије; просечан курс евра за 2009. годину 1€=93,9366

2) Подаци за 2009. годину: Ревидирани Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2010. годину, са пројекцијама за 2011. и 2012. годину, децембар 2009. године – табела 6; и Прилог I, табела 1. и табела 2.

3) Министарство финансија, Макроекономски и фискални подаци, 10. јун 2010. година, табела 4ј.и.

Кретање учешћа државне помоћи у БДП у периоду 2003. - 2009. године

Слика 1.

На слици 1. приказано је кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП-у у Републици Србији у периоду 2003. - 2009. године, односно за све године за које је до сада сачињен извештај о укупно додељеној државној помоћи (за 2003. и 2004. годину сачињен је један годишњи извештај). Поред података за Републику Србију о учешћу додељене државне помоћи у БДП-у, без сектора саобраћаја, у периоду од 2003. до 2009. године, дати су и последњи објављени подаци за 2008. годину, за земље које су приступиле Европској унији ¹⁾2004. и 2007. године (ЕУ-12).

Извори података:

1) EU/Competition –State Aid –Scoreboard, 2008.g.

2. 2. Додељена државна помоћ у Републици Србији у поређењу са земљама чланицама Европске уније

Табела 2.

Давалац државне помоћи	Укупна државна помоћ без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства	
	У мил. ЕУР	Учешће у БДП у %
Р. Србија 2003.	428,4	2,4
Р. Србија 2004.	423,2	2,1
П. Србија 2005.	223,3	1,0
Р. Србија 2006.	334,3	1,4
Р. Србија 2007.	508,2	1,7
Р. Србија 2008.	520,91	1,5
Р. Србија 2009.	618,64	1,96
ЕУ - 27 чланица	52.900	0,42
ЕУ-15 старих чланица	45.800	0,40
ЕУ-12 нових чланица	7.100	0,72
Мађарска	1.900	1,81
Словенија	200	0,66
Чешка	1.200	0,78
Словачка	300	0,42
Бугарска	40	0,12
Румунија	300	0,47
Пољска	2.900	0,80

Према методологији Европске уније у области извештавања, у годишњим извештајима земаља чланица се даје и приказ додељених државних помоћи без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства. Сектор саобраћаја је специфичан и као такав је регулисан члановима 70. до 80. Уговора о Европској заједници, који доводе процес либерализације услуга у саобраћају, у непосредну везу са државном помоћи.

У табели 2. приказани су подаци о додељеној државној помоћи у 2008. години, без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства, за поједине земље чланице ЕУ, а према подацима на нивоу Европске уније,¹⁾ док су за Републику Србију приказани подаци за период од 2003. до 2009. године.

Посматрано у апсолутном износу, у поређењу са земљама чланицама Европске уније, Република Србија није доделила висок апсолутни износ државне помоћи у 2009. години али је учешће државне помоћи у БДП-у и даље високо и износи 1,96% док је у Европској унији (свих 27 земаља чланица) 0,42 %; а у 12 земаља које су 2004, односно 2007. године постале чланице Европске уније учешће државне помоћи у БДП-у, без сектора саобраћаја, у 2008. години износи 0,72 %.

Извори података:

1) EU/Competition –State Aid –Scoreboard, 2008. g.

2.3. Категорије државне помоћи

Према методологији Европске уније, државна помоћ се, према примарним циљевима доделе, дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ, и
- регионалну државну помоћ.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, па се из тог разлога сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена унапред одређеним (познатим) привредним субјектима у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и самим тим, у већој мери нарушава, или прети да наруши конкуренцију на тржишту. Из наведених разлога, Европска комисија примењује посебна правила за доделу државне помоћи у осетљивим секторима, као што су сектори: челика, угља, синтетичких влакана, бродоградње, што се, у току вођења преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању, по правилу, регулише посебним протоколима. Такође, посебна, врло строга правила за доделу државне помоћи, важе у области санације и реструктурисања привредних субјеката.

Регионална државна помоћ је облик хоризонталне државне помоћи која се додељује са циљем подстицаја привредног развоја неразвијених, односно мање развијених региона, односно подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак или у којима влада велика незапосленост. Ова категорија државне помоћи се додељује привредним субјектима у регионима где се улагања сматрају оправданим због постојања низа економских, природних, социјалних, демографских или других недостатака.

За потребе овог извештаја, термин „регион“ је усклађен са терминологијом и стандардима Европске уније (економски, односно статистички параметри). Прелазним трговинским споразумом, који је ступио на снагу 1. фебруара 2010. године, али се, у погледу обавеза и рокова за њихову реализацију, примењује од 1. јануара 2009. године, Република Србија је преузела и обавезу да у утврђеном року, изради тзв. регионалне мапе по стандардима НУТС (статистичка номенклатура просторних јединица подобних за доделу државне помоћи). Термин „регионална државна помоћ“ је незаобилазан у исказивању података о државној помоћи у годишњем извештају, при чему је основни критеријум код опредељивања овог термина и термина „регион“ и „регионални развој“ у складу са стандардима Европске уније, а не постојећа територијална организација Републике, утврђена Уставом, Законом о територијалној организацији и Законом о локалној самоуправи.

**Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009.
години по категоријама**

Табела 3.

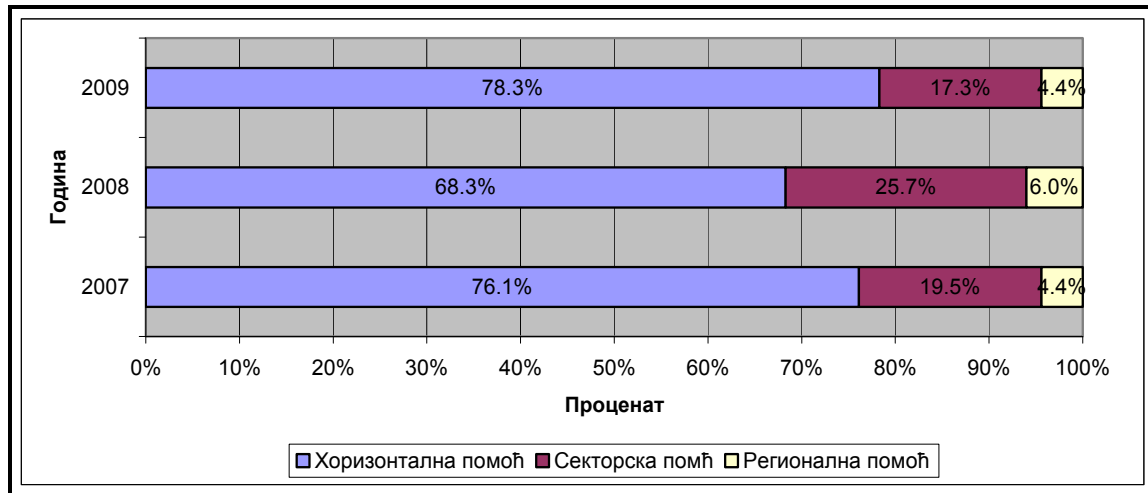
Р. Бр.										
		мил. дин.	мил. еура	учешће у %	мил. дин.	мил. еура	учешће у %	мил. дин.	мил. еура	учешће у %
I	Хоризонтална државна помоћ	36.453	455,73	76,1	36.535	448,46	68,3	53.021	564,42	78,3
1	Истраживање и развој	22	0,28	0,0	2	0,02	0,0	0	0,00	0,0
2	Обука	2.985	37,32	6,2	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0
3	Запошљавање	3.077	38,47	6,4	5.614	68,91	10,5	12.344	131,40	18,2
4	МСП ¹	17.268	215,9	36,0	19.228	236,02	35,9	28.277	301,02	41,7
5	Заштита животне средине	-	-	-	-	-	-	5	0,05	0,0
6	Санација и реструктурисање	12.771	159,64	26,7	10.882	133,58	20,3	6.241	66,44	9,2
7	Подстицање извоза	330	4,12	0,7	809	9,93	1,5	300	3,19	0,4
8	Остало ²	-	-	-	-	-	-	5.854	62,32	8,6
II	Секторска државна помоћ	9.351	116,9	19,5	13.777	169,1	25,7	11.717	124,73	17,3
1	Рударство	1.440	18,00	3,0	1.850	22,71	3,5	1.715	18,26	2,5
2	Челик	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0	0	0,00	0,0
3	Саобраћај	7.239	90,5	15,1	11.108	136,35	20,7	9.646	102,68	14,2
4	Туризам	379	4,74	0,8	301	3,69	0,6	76	0,81	0,1
5	Остали сектори	293	3,66	0,6	518	6,35	0,9	280	2,98	0,4
III	Регионална државна помоћ	2.089	26,12	4,4	3.233	39,68	6,0	3.020	32,15	4,4
	УКУПНО	47.893	598,75	100,0	53.545	657,26	100,0	67.758	721,32	100,0

1) МСП – мала и средња предузећа

2) Остало – државна помоћ додељена за превазилажење финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом

Структура државне помоћи у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

Слика 2.

Према подацима исказаним у табели 3. и приказаним на слици 2. о учешћу појединих категорија државне помоћи у укупном износу додељене државне помоћи у Републици Србији, у 2009. години, највеће је учешће хоризонталне и секторске државне помоћи (95,6%), регионална државна помоћ је најмање заступљена (4,4%).

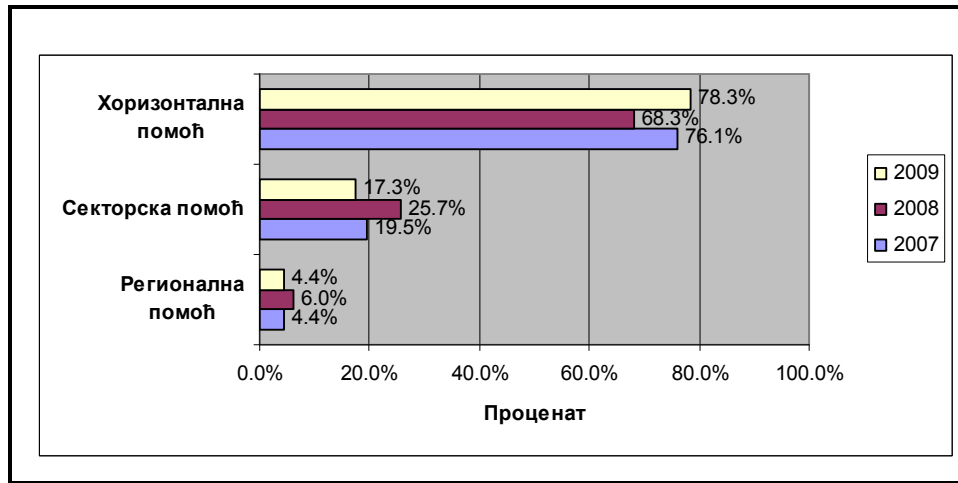
Хоризонтална државна помоћ у апсолутном износу је у 2009. години за 45,1 % већа од износа додељеног у 2008. години, а учешће у укупно додељеној државној помоћи износи 78,3 %, док је у 2008. години ово учешће износило 68,3%, а у 2007. години 76,1%.

Секторска државна помоћ у апсолутном износу је у 2009. години за 15 % мања од износа додељеног у 2008. години. Учешће секторске државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи износи 17,3 %, док је у 2008. години учествовала са 25,7 %, а у 2007. години са 19,5%.

Регионална државна помоћ у 2009. години је у апсолутном износу мања за 6,6% у односу на претходну годину и учествује у укупно додељеној државној помоћи са 4,4 %, док је у 2008. години учествовала са 6%, а у 2007. години са 4,4 %.

Преглед учешћа појединих категорија државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

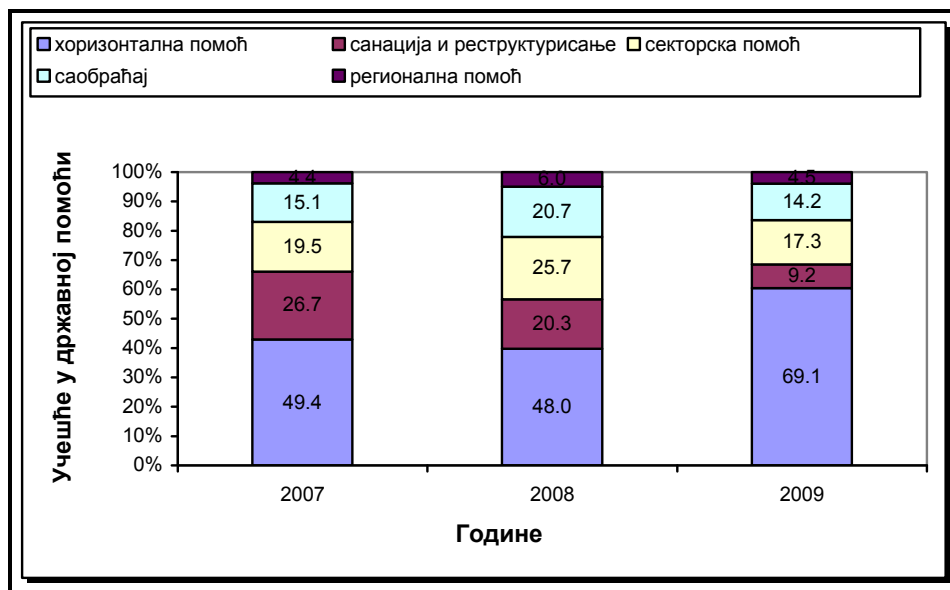
Слика 3.

Подаци приказани на слици 3. о учешћу појединих категорија државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у 2007, 2008. и 2009. години, показују позитивно кретање, које се огледа у значајном учешћу хоризонталне државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи.

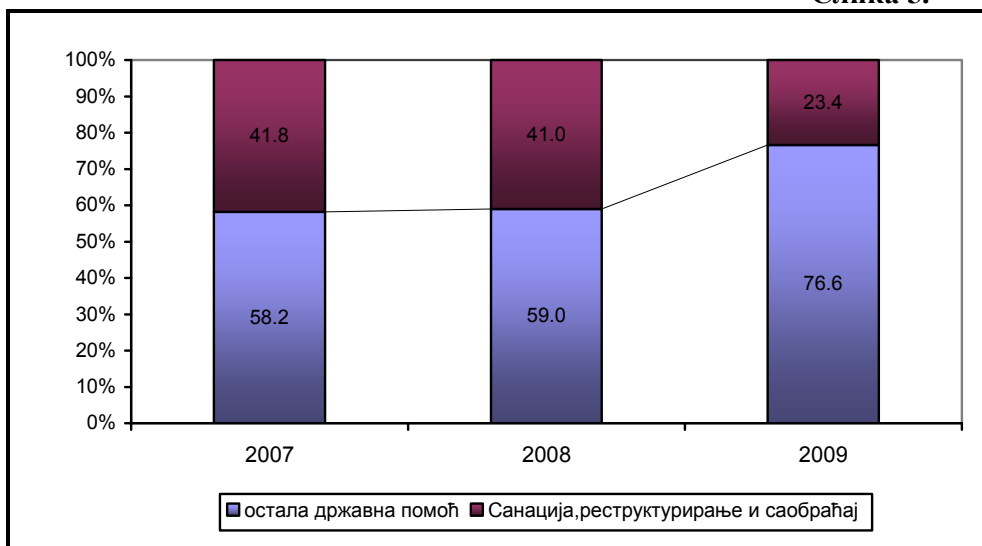
Структура државне помоћи према појединим циљевима доделе у 2007, 2008. и 2009. години

Слика 4.

Удео улагања у Сектор саобраћаја и за санацију и реструктурисање у структури укупно додељене државне помоћи у Републици Србији

Слика 5.

Подаци приказани на сликама 4. и 5. показују позитиван тренд кретања учешћа осталих категорија државне помоћи у укупној државној помоћи, ван државне помоћи додељене Сектору саобраћаја и за санацију и реструктурисање и то од 58,2% 2007. године и 59,0 % 2008. године до 76,6 % у 2009. години. Улагање у санацију и реструктурисање је смањено у 2009. у односу на 2008. годину за 42,7%, док је улагање у Сектор саобраћаја и то само ЈП ЖТП Србија смањено за 13,2%.

2.3.1. Хоризонтална државна помоћ

Структура хоризонталне државне помоћи у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

Табела 4.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне д. помоћи	2007.	2008.	2009.	Индекс 09/07	Индекс 09/08
Истраживање и развој	22	2	-	-	-
Обука	2.985	-	-	-	-
Запошљавање	3.077	5.614	12.344	401,1	219,8
МСП	17.268	19.228	28.277	163,7	147,0
Заштита животне средине	-	-	5	-	-
Санација и реструктурисање	12.771	10.882	6.241	48,8	57,3
Подстицање извоза	330	809	300	90,9	37,0
Остало ¹	-	-	5.854	-	-
Укупно	36.453	36.535	53.021	145,4	145,1

Према подацима исказаним у табели 4. хоризонтална државна помоћ је, у апсолутном износу, у 2009. години у односу на 2008. годину, већа за 45,1%, а у односу на 2007. годину за 45,4%. По намени, средства која су усмеравана за решавање проблема незапослености, значајно су порасла и то за 119,8% односу на 2008. годину, док су за 43% смањена средства за санацију и реструктурисање у 2009. у односу на 2008. годину. Најзначајнији раст остварен је у повећању средстава за подстицање развоја малих и средњих правних лица и предузетника, и то за четири пута, и помоћ привреди у превазилажењу проблема насталих услед светске економске кризе.

1) Остало – државна помоћ додељена за превазилажење финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом

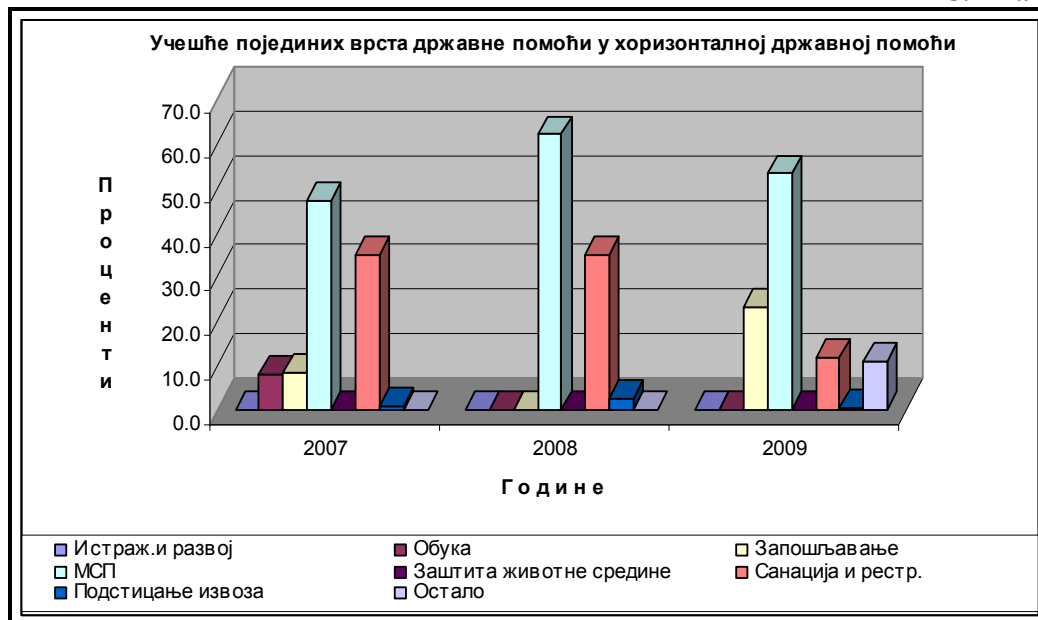
Учешће појединих врста државне помоћи у хоризонталној државној помоћи у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

Табела 5.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2007.		2008.		2009.	
	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %	Износ	Учешће у %
Истраживање и развој	22	0,0	2	0,0	-	-
Обука	2.985	8,2	-	-	-	-
Запошљавање	3.077	8,5	5.614	15,4	12.344	23,3
МСП	17.268	47,4	19.228	52,6	28.277	53,3
Заштита животне средине	-	-	-	-	5	-
Санација и реструктурисање	12.771	35,0	10.882	29,8	6.241	11,8
Подстицање извоза	330	0,9	809	2,2	300	0,6
Остало ¹	-	-	-	-	5.854	11,0
Укупно	36.453	100%	36.535	100%	53.021	100%

Структура хоризонталне државне помоћи у 2007, 2008. и 2009. години

Слика 6.

1) Остало – државна помоћ додељена за превазилажење финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом

Хоризонтална државна помоћ према инструментима доделе у 2009. години

Табела 6.
Износ у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	Субвенције	Учешће у %	Порески подстицаји	Учешће у %	Повољни кредити	Учешће у %	Укупно
Обука	-	-	-	-	-	-	-
Запошљавање	4.036	30,1	8.308	26,7	-	-	12.344
МСП	171	1,3	21.679	69,5	6.427	76,2	28.277
Заштита животне средине	-	-	-	-	5	0,0	5
Санација и реструктурисање	5.057	37,7	1.184	3,8	-	-	6.241
Подстицање извоза	41	0,3	-	-	259	3,1	300
Остало ¹	4.104	30,6	-	-	1.750	20,7	5.854
Укупно	13.409	25,3	31.171	58,8	8.441	15,9	53.021

Инструменти доделе хоризонталне државне помоћи, како је приказано у табели 6. показују да је ова категорија државне помоћи, као најмање селективна, реализована у највећој мери применом пореских подстицаја (58,8% укупно додељене хоризонталне државне помоћи), пре свега за подстицање развоја малих и средњих предузећа и то са 76,2%. Порески подстицаји по својој свеобухватности, јасно постављеним дугорочним циљевима као и могућности праћења и контроле одобравања, представљају најефективнији инструмент доделе државне помоћи.

1) Остало – државна помоћ додељена за превазилажење финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом

2.3.2. Секторска државна помоћ

Секторска државна помоћ у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

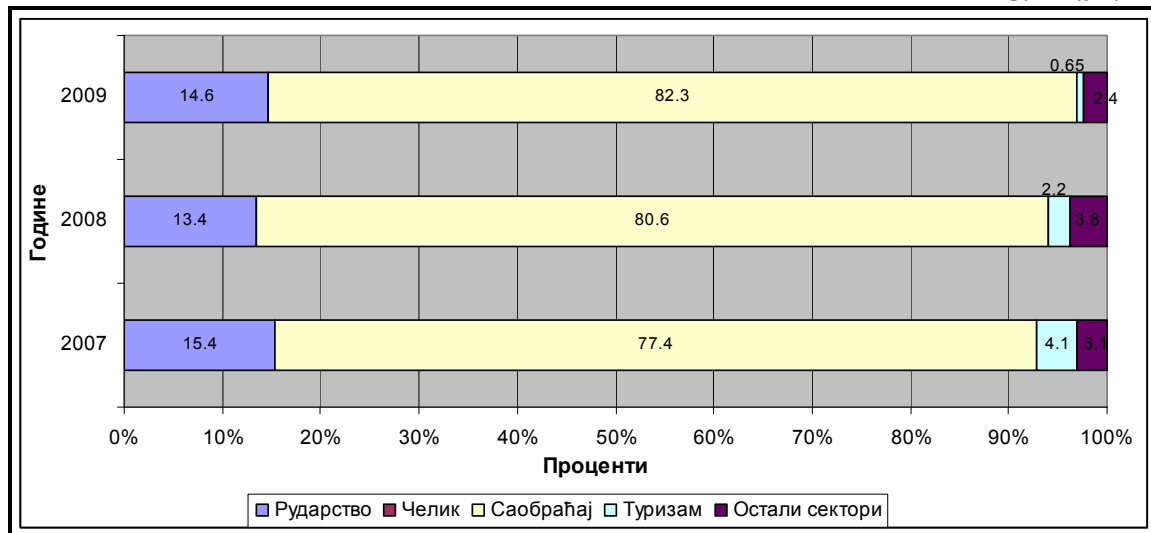
Табела 7
Износи у милионима динара

Сектор	2007.	2008.	2009.	Индекс 09/07	Индекс 09/08
Рударство	1.440	1.850	1.715	119,1	93,7
Челик	0	0	0	-	-
Саобраћај	7.239	11.108	9.646	133,3	86,8
Туризам	379	301	76	20,1	25,2
Остали сектори	293	518	280	95,6	54,1
Укупно	9.350	13.777	11.717	125,3	85

Апсолутни износ додељене секторске државне помоћи је у 2009. години за 15% мањи у односу на 2008. годину и за 25 % већи у односу на 2007. годину.

Структура секторске државне помоћи у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

Слика 7.

Највеће учешће у секторској државној помоћи има помоћ додељена Сектору саобраћаја (и даље само железничком саобраћају, односно ЈП Железнице Србије, као што је то био случај и у претходне две извештајне године). У 2009. години, државна помоћ наведеном сектору износи 82,3 % укупне секторске државне помоћи, односно 80,6 % у 2008. години и 77,4 % у 2007. години.

2.3.3. Регионална државна помоћ

Регионална државна помоћ се додељује у циљу подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених подручја, односно региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и регионалне неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност, са циљем смањења економских, природних, социјалних, демографских и других разлика у тим подручјима, односно регионима.

Регионална државна помоћ у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. години

Табела 8.

Износи у милионима динара

Показатељ	2007.	2008.	2009.	Индекс 09/07	Индекс 09/08
Укупна државна помоћ	47.892	53.545	67.758	141,4	126,5
Регионална државна помоћ	2.089	3.233	3.020	144,5	93,1
% учешћа регионалне државне помоћи у укупној државној помоћи	4,4	6,0	4,4	-	-

Улагање у регионални развој у укупном износу од 3.020 милиона динара, реализовано је путем следећих инструмената доделе: субвенција (1.841 милиона динара) и повољних кредита преко Фонда за развој Републике Србије (1.179 милиона динара).

Додељена државна помоћ са нивоа Аутономне Покрајине Војводине у целости је приказана као регионална државна помоћ и износи 1.841 милиона динара.

2.4. Инструменти доделе државне помоћи

Државна помоћ се додељује из јавних средстава, а у зависности од инструмента доделе, приказује се као стварни или потенцијални јавни расход или утиче на умањено остварење јавних прихода.

У 2009. години, државна помоћ у Републици је додељивана кроз следеће инструменте:

- субвенције,
- пореске подстицаје (порески кредит, престанак пореског дуга, отпис пореза),
- зајмове – повољне кредите.

**Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2007, 2008. и 2009. г.
према инструментима доделе**

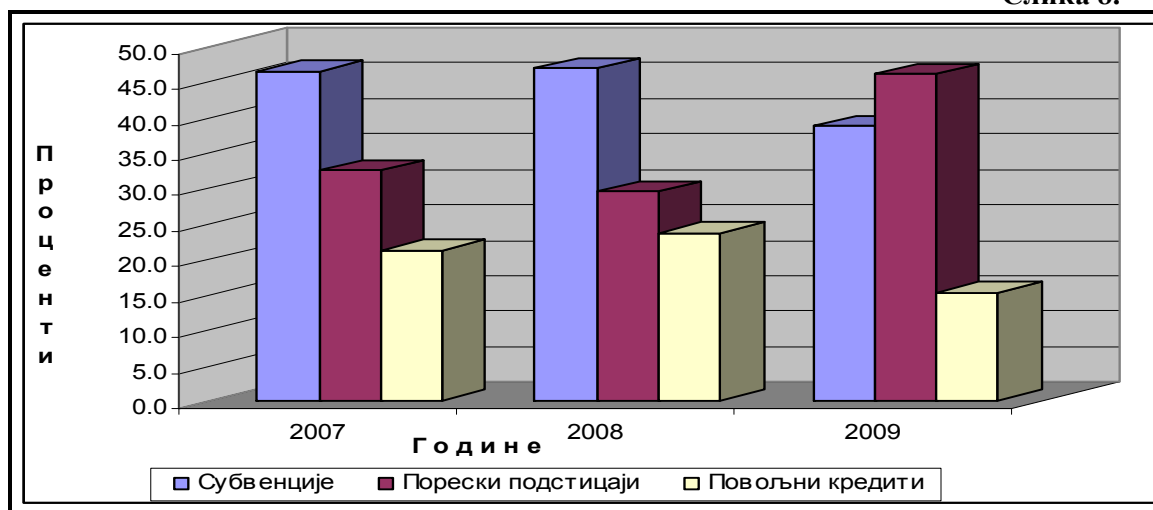
Табела 9.

Инструмент доделе	2007.	у	2008.	у	2009.	у	Индекси	
		%		%		%	09/07	09/08
Субвенције	22.208	46,4	25.100	46,9	26.264	38,8	118,3	104,6
Порески подстицаји	15.517	32,4	15.794	29,5	31.171	46,0	200,8	197,4
Повољни кредити	10.167	21,2	12.651	23,6	10.323	15,2	101,5	81,5
Укупно	47.892	100,0	53.545	100,0	67.758	100,0	141,5	126,5

У додели државне помоћи у 2009. години значајније су повећани апсолутни износи пореских подстицаја и субвенција, док су повољни кредити смањени.

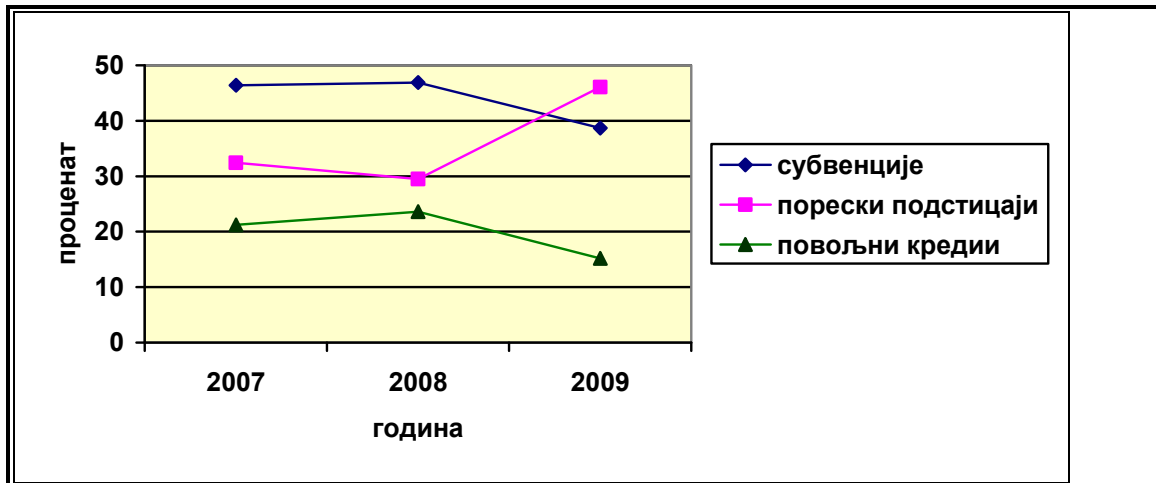
**Структура инструмената државне помоћи у Републици Србији у
2007, 2008. и 2009. години**

Слика 8.

**Кретање учешћа инструмената доделе државне помоћи
у 2007, 2008. и 2009. години**

Слика 9.

Подаци на сликама 9. и 10. показују да субвенције и повољни кредити у посматраним годинама бележе пад учешћа у укупно додељеној државној помоћи, а порески подстицаји раст.

У 2009. години је одобрено укупно 37.071 милиона динара кредита, (36.013 кредита и 1.068 отписани дуг) у 2008. години 36.636 милиона динара, а у 2007. години 26.348 милиона динара.

Гаранцијски фонд, односно Фонд за развој Републике Србије у 2009. години издао је гаранције износу од 192.691.203,00. динара, односно 2.051.289 евра, а протестована је гаранција у износу од 56.950.003,00 динара. С обзиром да Закон, као ни релевантна подзаконска акта, нису били у примени у 2009. години, гаранције нису подлегале обавези претходног пријављивања Комисији за контролу државне помоћи, пре издавања, па тиме ни оцени дозвољености у складу са одредбама Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, број 13/2010), које се односе на гаранције као специфичан инструмент доделе државне помоћи.

**Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2009 . години
према инструментима доделе**

Табела 10.

Износи у милионима динара

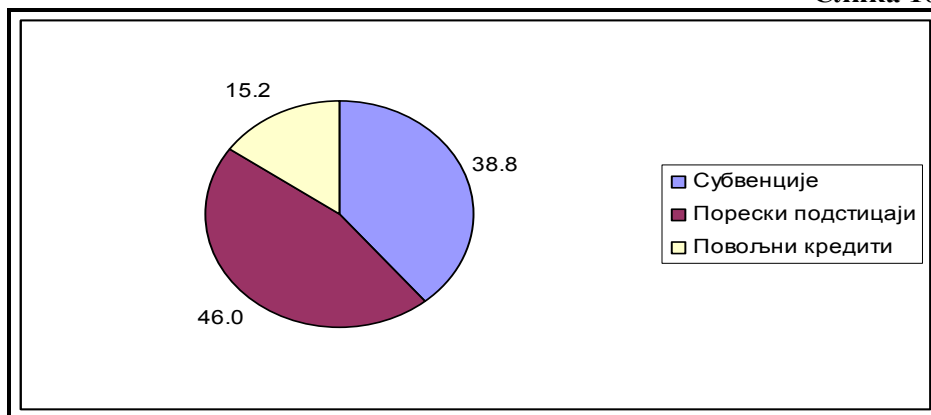
Категорија државне помоћи	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Укупно
1. Хоризонтална државна помоћ	13.409	31.171	8.441	53.021
Обука	-	-	-	-
Запошљавање	4.036	8.308	-	12.344
МСП	171	21.679	6.427	28.277
Заштита животне средине	-	-	5	-
Санација и реструктурисање	5.057	1.184	-	6.241
Подстицање извоза	41	-	259	300
Остало ¹	4.104	-	1.750	5.854
2. Секторска државна помоћ	11.014	-	703	11.717
Рударство	1.368	-	347	1.715
Саобраћај	9.646	-	-	9.646
Туризам	-	-	76	76
Остали сектори	-	-	280	280
3. Регионална државна помоћ	1.841	-	1.179	3.020
Републички ниво	-	-	1.179	1.179
Покрајински ниво	1.841	-	-	1.841
Укупно	26.264	31.171	10.323	67.758

1) Остало – државна помоћ додељена за превазилажење финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији у 2009. години

Слика 10.

2.4.1. Субвенције

По обухватању релативно великог броја делатности и корисника, највећи давалац државне помоћи у облику субвенција је Министарство економије и регионалног развоја. У циљу решавања вишка запослених кроз реализацију социјалног програма у процесу реструктурисања и санације привредних субјеката, подстицања запошљавања, развоја малих и средњих предузећа, као и кластера и пословних инкубатора, ово министарство је доделило субвенције у укупном износу од 13.257 милиона динара, и то за: запошљавање у износу од 5.057 милиона динара, подстицање развоја малих и средњих предузећа у износу од 4.036 милиона динара, за подстицање кластера и пословних инкубатора у износу од 60 милиона динара, произвођаче у циљу превазилажења финансијских проблема насталих глобалном финансијском кризом у износу од 595 милиона динара, субвенционисање камата по одобреним банкарским кредитима у износу од 3.509 милиона динара.

Министарство за енергетику је доделило субвенције за рудник Ресавица у износу од 1.368 милиона динара, а Министарство за инфраструктуру доделило је субвенције у износу од 9.646 милиона динара ЈП “Железнице Србије”.

Аутономна покрајина Војводина је доделила субвенције у укупном износу од 1.841 милиона динара за следеће намене: подстицање запошљавања, развој туризма, мала и средња предузећа, увођење нових технологија и промовисање извоза суфинансирањем учешћа на међународним сајмовима.

Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) је доделила бесповратна средства у износу од 41 милиона динара, док је Агенција за развој малих и средњих предузећа доделила средства у износу од 111 милион динара.

2.4.2. Порески подстицаји

Порески подстицаји су у 2009. години у Републици Србији, најзаступљенији инструмент доделе државне помоћи.

За потребе овог Извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата:

- пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на добит предузећа,
- пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на доходак грађана, кроз умањење пореза на доходак грађана по основу улагања у основна средства;
- престанак пореског дуга по основу застарелости и отпис пореза по одлуци Владе, за предузећа која се продају у поступку приватизације, односно која су у поступку реструктурисања.

По наведеним основама, порески подстицаји су у 2009. години износили укупно 31.171 милиона динара, а у укупно додељеној државној помоћи учествују са 46,0%.

2.4.3. Повољни кредити

Повољни кредити су заступљени са 15,2 % у укупно додељеној државној помоћи.

Када су у питању кредити под повољнијим условима од услова на банкарском тржишту капитала, износ државне помоћи представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобрени у односу на референтну (просечну) каматну стопу на банкарском тржишту капитала¹⁾, обрачунато применом прости линеарне методе за период кредитирања.

У 2009. години је одобрено укупно 36.013 милиона динара кредита, док је у 2008. години одобрено 33.636 милиона динара. Позитивни ефекат повољније каматне стопе у 2009. години износи 9.255 милиона динара, док је у 2008. години износио 9.970 милион динара.

Отписана потраживања по основу раније одобрених кредита у износу од 1.068 милиона динара у целости представљају износ додељене државне помоћи, па је укупна државна помоћ по основу кредитирања под повољнијим условима, 10.323 милиона динара.

Фонд за развој Републике Србије одобравао је краткорочне и дугорочне кредите. Према подацима Фонда, до 31.12.2009. године, пласирано је укупно 29.250 милиона динара кредита, а нето ефекат, односно износ државне помоћи је 9.003 милиона динара.

У 2009. години, Агенција за осигурање и финансирање извоза одобрила је краткорочне кредите у укупном износу од 6.763 милиона динара, а ефекат повољније каматне стопе, односно износ државне помоћи је 252 милиона динара.

---

1) Према подацима Народне банке Србије просечна каматна стопа за краткорочне кредите које су одобравале пословне банке: у 2009.г. је 11,52%, а за дугорочне кредите 13,75 % (Статистички билтен НБС април 2009- табела 12.) у 2008.г. је 18,53%, а за дугорочне кредите 15,80 % (Статистички билтен НБС децембар 2008-јануар 2009; табела 12.)

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Извештај за 2009. годину је шести по реду годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији, који припрема Министарство финансија. Упоредни подаци најречитије говоре о кретањима апсолутних износа додељене државне помоћи у Републици Србији, али и њеном учешћу у БДП-у. Са становишта правила Европске уније у области државне помоћи, учешће државне помоћи у БДП је далеко важнији показатељ од апсолутног износа додељене државне помоћи, јер чак и мањи износи државне помоћи, могу да наруше конкуренцију. Од овог правила је у Европској унији једино изузета државна помоћ мале вредности тзв. *де минимис* државна помоћ, за коју Европска комисија оцењује да не нарушава у већој мери конкуренцију на Заједничком тржишту, а која подразумева да се појединачном привредном субјекту може доделити државна помоћ у висини до 200.000 евра, у било ком периоду у току три узастопне фискалне године.

Одлуком Владе о образовању Комисије за контролу државне помоћи (05 број: 02-8571/2009-2, од 29. децембра 2009. године) и доношењем Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“ број 13/2010) и Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“ број 13/2010), створени су предуслови за доследну примену Закона, а нарочито за пријављивање државне помоћи Комисији, пре доделе, и одлучивање Комисије о дозвољености државне помоћи, у поступку претходне и накнадне контроле. У најкраћем року ће бити донет и једини преостали подзаконски акт, који је у надлежности министра финансија, а којим се ближе прописује методологија израде годишњег извештаја, рок за достављање података министарству и рок за подношење предлога годишњег извештаја Влади. На овај начин ће бити могуће доследно применити методологију ЕУ у изради наредног извештаја о додељеној државној помоћи за 2010. годину, што у изради Извештаја за 2009. годину није било могуће.

Успостављањем система контроле у области државне помоћи, Република Србија испуњава један од веома битних услова из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), односно Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима, који је на снази од 1. фебруара 2010. године, са почетком примене од 1.01. 2009. године. Но, доношење Закона и подзаконских аката је само почетни, иако врло важан корак на путу стабилизације и придруживања. Правилна примена прописа је далеко значајнија и биће свакако под сталним надзором Европске комисије.